

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีและไม่มีพันธะสัญญาส่วนใหญ่เริ่มปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเดือนมิถุนายน เนื่องจากพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูกซึ่งในเดือนมิถุนายนเป็นช่วงที่เหมาะสมกับการเริ่มปลูก การเตรียมดินเพาะปลูกของเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.5 ไม่มีการไถดิน และมีการไถคร้อยละ 22.5 ซึ่งการไถดินของเกษตรกรขึ้นอยู่กับขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่ที่เพาะปลูกของเกษตรกร ถ้าพื้นที่ของเกษตรกรเป็นพื้นที่ราบเกษตรกรจึงทำการไถครอ ถ้าพื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นที่ลาดชันเกษตรกรจึงไม่ทำการไถ แต่ทำการเผาแทนการไถ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีการไถดินที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่ร้อยละ 9.5 ตากดินหลังไถครอ 15 วัน รองลงมาคือ 10 วัน และ 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และ 4.5 ตามลำดับ ซึ่งการตากดินหลังการไถของเกษตรกรทำเพื่อกำจัดไข่แมลงและเมล็ดวัชพืช

สำหรับระยะห่างของการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งที่ปลูกแบบมีพันธะสัญญาและไม่ปลูกแบบมีพันธะสัญญาคือ 75 x 25 เซนติเมตร เมื่อปลูกเสร็จแล้วเกษตรกรตัวอย่างทุกรายที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งแบบมีและไม่มีพันธะสัญญามีการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช โดยเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาส่วนใหญ่ร้อยละ 87 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช หลังปลูก 1 วัน รองลงมาคือ 2 วัน และ 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 12 และ 1 ตามลำดับ ซึ่งผู้ที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาต้องกำจัดวัชพืชตามบริษัทเอกชนกำหนดคือหลังปลูก 3 วัน ส่วนผู้ที่กำจัดวัชพืชหลังปลูก 1 วัน และ 2 วัน เป็นเกษตรกรที่ไม่ทำตามบริษัทเอกชนกำหนดเพราะเกษตรกรมีปัญหาทางด้านแรงงานที่ไม่เพียงพอ ส่วนเกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาส่วนใหญ่ร้อยละ 82 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชหลังปลูก 3 วัน รองลงมาคือ 2 วัน และ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 16 และ 2 ตามลำดับ ผู้ที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญา เมื่อปลูกได้ประมาณ 1 เดือนเกษตรกรจะทำการใส่ปุ๋ย โดยเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาทั้งหมดใส่ปุ๋ยตามโคนต้นข้าวโพด เกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญาร้อยละ 99 ใส่ปุ๋ยตามโคนต้นข้าวโพด และ ร้อยละ 1 ใส่ปุ๋ยโดยการหว่าน และขณะที่ใส่ปุ๋ยเกษตรกรจะทำการถอนแยกต้นกล้า

ไปด้วย เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาทั้งหมดถอนแยกต้นกล้าให้เหลือหลุมละ 2 ต้น เนื่องจากบริษัทเอกชนกำหนดให้ถอนต้นกล้าเหลือหลุมละ 2 ต้น ส่วนเกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญาร้อยละ 72 ถอนแยกต้นกล้าให้เหลือหลุมละ 2 ต้น และ ร้อยละ 28 ไม่ถอนแยกต้นกล้า เกษตรกรที่ไม่ถอนแยกต้นกล้าเนื่องจากต้องการผลผลิตในจำนวนมากจึงไม่ถอนต้นกล้า สำหรับระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาทั้งหมดเก็บเกี่ยวที่ 120 วัน โดยบริษัทเอกชนจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาให้เก็บเกี่ยวผลผลิตเหมือนกันทั้งหมด ส่วนเกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาร้อยละ 51 เก็บเกี่ยวที่ระยะเวลา 120 วัน รองลงมาคือเก็บเกี่ยวที่ระยะเวลา 145 วัน และ 150 วัน คิดเป็นร้อยละ 40 วัน และ 9 วัน ตามลำดับ ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดแบบไม่มีพันธะสัญญา ที่เก็บเกี่ยว 120 วันคือเกษตรกรที่ต้องการใช้เงินจึงต้องรีบขายเมื่อข้าวโพดสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ส่วนเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวหลังจาก 120 วัน คือเกษตรกรไม่รีบขายแล้วรอให้ราคาข้าวโพดสูงขึ้นจึงจะเก็บผลผลิตขาย ส่วนเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดแบบมีพันธะสัญญาต้องเก็บเกี่ยวตามที่บริษัทกำหนดและขายในราคาที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว

จากการศึกษาจากการสำรวจและคำนวณต้นทุนผันแปรที่เกษตรกรลงทุนไปในการผลิต ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช ค่าแรงงานและ ค่าขนส่ง มารวมกันพบว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญามีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่คือ 4,528 บาท เกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญามีต้นทุนเฉลี่ยคือ 4,116 บาท จะเห็นว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญามีต้นทุนเฉลี่ยสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญา เนื่องจากต้นทุนด้านปัจจัยการผลิตสูงกว่าการเกษตรนอกพันธะสัญญาเพราะบริษัทคิดรวมดอกเบี้ยไปปัจจัยการผลิตด้วย

สำหรับผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาคือ 2,260 บาท ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญาคือ 1,958 บาท จะเห็นว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญามีผลตอบแทนสูงกว่าผู้ไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญา เนื่องจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญามีการประกันราคาที่แน่นอน คือราคา 8-9 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งราคาจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความขึ้นของเมล็ดข้าวโพด คือความขึ้นที่ต่ำกว่าร้อยละ 14 จะได้ขายในราคา 9 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนการไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบไม่มีพันธะสัญญาราคาเป็นไปตามราคาตลาดซึ่งไม่แน่นอน คือราคา 5-7 บาทต่อกิโลกรัม จะเห็นว่าราคาถูกกว่าเมื่อปลูกในสัญญาแต่เกษตรกรก็ปลูกแบบไม่มีพันธะสัญญา เพราะว่าเกษตรกรบางรายยังมีความรู้ไม่เพียงพอ ไม่เข้าใจรายละเอียดของ

บริษัทเอกชนทั้งหมด และเกษตรกรมีพื้นที่ในการเพาะปลูกจำนวนมากทำให้เกษตรกรยอมที่จะรับความเสี่ยงทางด้านราคา จึงทำให้เกษตรกรยังไม่ตัดสินใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพันธะสัญญา

จากการศึกษาเหตุผลประกอบการตัดสินใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีและไม่มีพันธะสัญญา พบว่าการประกันราคาผลผลิตมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด (ร้อยละ 94) มีตลาดรองรับที่แน่นอน (ร้อยละ 94) และมีความเสี่ยงน้อยลงเมื่อเข้าร่วมในสัญญามีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 76) ดังนั้นการลดความเสี่ยงจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการประกันราคาหรือการมีตลาดที่แน่นอน สำหรับ มีการรับซื้อถึงที่ และได้รับปัจจัยการผลิตล่วงหน้าก็มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุดเช่นเดียวกันเมื่อดูในค่าเฉลี่ย คือ 4.53 และ 4.51 ตามลำดับ ซึ่งสามารถยืมเงินได้มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก (3.61) และมีความเชื่อมั่นในบริษัทที่ทำการส่งเสริม คาดว่าทำให้มีกำไรเพิ่มมากขึ้น และบริษัทมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมคอยแนะนำในการปลูกมีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคือ 3.36 3.29 และ 3.17 ตามลำดับ สำหรับเหตุผลที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับน้อยคือ เพื่อนบ้านชักชวน และมีแรงงานเพียงพอในการปลูก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคือ 2.38 เท่ากัน

7.2 ข้อค้นพบ

1. ต้นทุนในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในพันธะสัญญามีต้นทุนที่สูงกว่าการผลิตนอกพันธะสัญญาเนื่องจากปัจจัยการผลิตที่แพงกว่า แต่ถึงแม้การผลิตในพันธะสัญญามีต้นทุนสูงกว่านอกพันธะสัญญาแต่กำไรที่ได้ก็สูงกว่าการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นอกพันธะสัญญา
2. นอกจากความเสี่ยงในด้านการตลาด และราคาเกษตรกรในระบบพันธะสัญญามีน้อยกว่าแล้ว ปรากฏว่าความเสี่ยงในด้านผลผลิตมีต่ำกว่าด้วย จึงทำให้ผลตอบแทนสูงกว่าเกษตรกรนอกระบบพันธะสัญญา
3. ปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีและไม่มีพันธะสัญญาในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร ความต้องการมีเงินทุนและสินเชื่อ เกษตรกรเชื่อว่ามีความเสี่ยงน้อยลงเมื่อเข้าร่วมสัญญา และต้องการประกันราคาผลผลิต

7.3 ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรควรเข้าร่วมในพันธะสัญญา เนื่องจากในสัญญามีตลาดรองรับที่แน่นอน มีการประกันราคา ทำให้ลดความเสี่ยงทางด้านราคาตามราคาตลาดที่ไม่แน่นอน
2. เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินไม่ควรจะเผาตอซังข้าวโพดของปีก่อนหน้า ควรจะให้ตอซังย่อยสลายเป็นปุ๋ย และลดปัญหาหมอกควัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทั้งระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก
3. บริษัทเอกชนควรพิจารณาลดราคาปัจจัยการผลิตให้เท่ากับสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรเพิ่มขึ้น
4. บริษัทเอกชนควรรหาแนวทางการเตรียมดินแทนการเผา และเผยแพร่ให้เกษตรกรต่อไป
5. บริษัทเอกชนสามารถขยายการรับเกษตรกรเพิ่มขึ้น โดยการสร้างความมั่นใจ

7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาถึงระบบการปลูก การจัดการ และการใช้ปัจจัยการผลิตของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผน และความสำเร็จ
2. ควรปรับปรุงการวิเคราะห์โดยพิจารณาระดับการยอมรับแทนการวิเคราะห์การยอมรับแบบสองทางเลือก
3. ควรศึกษาเชิงพัฒนาในการหาแนวทางที่เหมาะสมระหว่างเกษตรกรกับบริษัท ในการทำการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบมีพันธะสัญญา ทั้งในแง่ของระบบ วิธีการ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่สามารถดำเนินงานและได้ผลประโยชน์ร่วมกันได้
4. ควรมีการศึกษาถึงการเกษตรแบบมีสัญญากับพืชอื่น ๆ ที่มีอนาคตทางการตลาด เพื่อพัฒนางานด้านส่งเสริมการเกษตร